

Fingon lausunto ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta

Ulkoasiainvaliokunnalle

Asia: Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta, [VNS 2/2026 vp](#),

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoaiheesta.

Keskitymme lausunnossamme erityisesti neljään ilmiöön Suomen kansainvälisessä toimintaympäristössä, jotka nähdäksemme jäävät merkitykseensä nähden liian vähäiselle käsittelylle ajankohtaisselonteossa:

- 1) syventyvät globaalikriisit,
- 2) monenkeskisen sääntöperusteisen järjestelmän mureneminen,
- 3) kehityspolitiikan kansainvälinen murros sekä
- 4) demokratian, ihmisoikeuksien ja kansalaisyhteiskunnan tilan kaventaminen.

Keskeiset selontekoon liittyvät huomiot

- Tilannekuvan päivittäminen on aiheellinen käytäntö valtioneuvostolta nopeasti muuttuvassa maailmassa.
- Kansainvälisen toimintaympäristön ilmiöt liittyvät toisiinsa. Globaalit kriisit edellyttävät globaaleja ratkaisuja. Siksi monenkeskisen sääntöperusteisen järjestelmän ja kehityspolitiikan mureneminen ovat vakavia ilmiöitä: **samaan aikaan kun kriisit vahvistuvat, työkalut niihin vastaamiseksi heikkenevät**. Demokratian, ihmisoikeuksien ja kansalaisyhteiskunnan tilan heikkeneminen merkitsevät pitkäjänteisesti vaikeuksia sekä kansainvälisen järjestelmän kehittämiseksi että globaalikriisien ratkaisulle.
- Kansainvälisen oikeuden noudattamisen ja vahvan monenvälisen järjestelmän keskiössä tulee olla uudistettu YK. Muu monenkeskinen yhteistyö voi täydentää, mutta ei korvata YK:ta.
- Suomen kansainvälisen toimintaympäristön käsittelyssä edellä mainitut seikat tulisi ottaa muilta osin aiheellista ajankohtaisselonteon tekstiä paremmin huomioon.

1 Syventyvät globaalikriisit

Ajankohtaisselonteossa ei juurikaan kiinnitetä huomiota syventyviin globaalikriiseihin.

Kuitenkin **globaalikriisit, erityisesti planetaaristen rajojen ylittyminen, ovat vakavimpia Suomen turvallisuutta ja suomalaisten hyvinvointia pitkällä aikavälillä uhkaavia tekijöitä.** Planetaaristen rajojen ylittyminen¹ merkitsee ekosysteemeissä keikahduspisteitä, joiden vaikutukset ovat valtavia ja peruuttaminen on erittäin hankalaa tai mahdotonta. Planetaarisista kriiseistä on tullut uutta, huolestuttavaa tietoa ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon laatimisen jälkeen. Globaalikriisien käsittely olisi ollut näin ollen perusteltua ajankohtaissselonteossa. Yksi esimerkki uudesta tiedosta on Pohjois-Atlantin AMOC-merivirtausjärjestelmän häiriintymisen todennäköisyys ja vaikutukset. AMOCin häiriintyminen on aiempaa luultua paljon todennäköisempää, ja sen myötä elinolosuhteet Suomessa muuttuisivat arktisenkaltaisiksi muutamien vuosikymmenten kuluttua². Lienee selvää, että tällainen yhteiskuntamme olosuhteiden muutos on olennainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen kysymys.

Samalla globaali taloudellinen ja sosiaalinen kriisi tulee ottaa äärimmäisen vakavasti. Tuotamme maailmanyhteisönä kiihtyvää eriarvoisuutta³ emmekä ole kyenneet poistamaan edes äärimmäistä köyhyyttä⁴. Vauraus ja poliittinen valta kasautuvat äärimmäisellä tavalla harvojen käsiin, uhaten jopa demokratiaa⁵.

Edellä mainituista syistä tarvitsemme vauhdikasta murrosta kestävään yhteiskuntaan sekä Suomessa että yhdessä globaalisti. Jakamattoman ihmisarvon vuoksi siirtymän tulee tapahtua oikeudenmukaisesti globaalisti ja sukupolvien välillä. Suomi voi toimia esimerkillisesti, samalla murroksesta hyötyen⁶. Tämä **globaalisti oikeudenmukainen kestävyysmurros** tulisi olla Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilannekuvan keskiössä.

2 Monenkeskisen sääntöperusteisen järjestelmän mureneminen

Ajankohtaissselonteossa tunnistetaan myönteisellä tavalla sääntöperusteisuus ja monenkeskisyys Suomen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edellytyksinä sekä huomioidaan niiden merkitys nykyaikaisen yhteiskunnan vakaudelle ja toimivuudelle (s. 19). Selonteossa kuvataan myös kansainvälisen järjestelmän olevan kovassa paineessa – rahoitusleikkausten ja kansainvälisen oikeuden räikeiden rikkomusten myötä – ja todetaan Suomella olevan aktiivinen rooli järjestelmän puolustamisessa (s. 20).

Monenkeskisen sääntöperusteisen järjestelmän rapautumisen merkityksen vuoksi ajankohtaissselonteossa olisi aiheellista tarkemmin kuvata myös Suomen toimintamahdollisuuksia kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi. **Globaalit kriisit edellyttävät globaaleja ratkaisuja.** Siksi mainitun järjestelmän mureneminen on vakava ilmiö: **samaan aikaan kun kriisit vahvistuvat, työkalu niihin vastaamiseksi heikkenee.**

Monenkeskinen sääntöperusteinen järjestelmä murenee eri tavoin:

- 1) rahoituksen vähentäminen ja muu **toimintaedellytysten heikentäminen**, kuten ehtojen asettaminen rahoitukselle. Esimerkkinä: OECD:n kehitysapukomitean (DAC)

¹ Kts. Stocholm Resilience Centre, alan johtava asiantuntija, jonka mukaan seitsemän yhdeksästä planetaarisesta rajasta on ylittynyt. Verkkoviite: <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html> Viitattu 4.5.2026.

² Open Letter by Climate Scientists to the Nordic Council of Ministers 2024 <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/9759cb45-adca-4063-8035-aac44ac23540/content> viitattu 4.5.2026

³ Inequality.org 2026 <https://inequality.org/facts/global-inequality/> viitattu 4.5.2026

⁴ United Nations 2026 <https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/> viitattu 4.5.2026

⁵ Oxfam 2026 <https://www.oxfam.org/en/research/resisting-rule-rich> viitattu 4.5.2026

⁶ Koskimäki, T. 2026, teoksessa Sitra Kasvuatlas 2026 <https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2026/03/Sitra-Kasvuatlas-2026.pdf>

alustavien tilastojen⁷ mukaan YK:n yleistuki on tippunut viime vuonna noin 27 prosenttia. Erityisesti Yhdysvallat on myös asettanut ehtoja YK:n jäsenmaksuilleen, esimerkiksi edellyttäen työehtojen heikentämisiä⁸. Myös Suomi on leikannut mittavasti monenkeskisestä kehitysyhteistyöstä, eli tuesta esimerkiksi YK-järjestöille.

- 2) **sääntöjen noudattamatta jättäminen:** tunnettuna esimerkkinä Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaan sekä Yhdysvaltojen ja Israelin laiton hyökkäys Iraniin. Niin ikään Yhdysvaltojen lukuisat YK:n peruskirjan vastaiset uhkaukset sotilaallisella voimankäytöllä (liittyen Tanskaan ja Grönlantiin; Panamaan ja Kanadaan sekä Kuubaan ja Venezuelaan), kauppasopimusten vastaisiin tulleihin; ja turvapaikanhakijoiden asemaan Yhdysvalloissa⁹.
- Lisäksi huomionarvoisia ovat havainnot kansainvälisen säännösten noudattamiseen liittyvistä kaksoisstandardeista, YK-järjestelmälle kilpailevien kansainvälisten järjestöjen kuten presidentti Trumpin Board of Peacen perustaminen sekä yleisesti transaktionaalisuus (vaihtoperusteisuus) ja voimapolitiikka kansainvälisten suhteiden perustana.

Ajankohtaisselonteko huomauttaa, että Suomi tarvitsee ”Strategisia kumppanuuksia moninapaistuvassa maailmassa” (2.3.3 sivu 20). Tässä yhteydessä tulisi huomata myös, että globaalin etelän maiden ääntä on syytä vahvistaa globaaleissa forumeissa mm. niiden nykyisen aliedustuksen sekä kasvavan väestön ja talouden vuoksi. Tästä aiheesta tasavallan presidentti Stubb on jo näkyvästi linjannut mm. YK-tasolla¹⁰. On perusteltua, että selonteon mukaisesti ”Suomi ajaa [YK:n turvallisuus]neuvoston uudistamista, veto-oikeuden rajoittamista ja pysyvien jäsenten määrän lisäämistä sen legitimitetin, uskottavuuden ja toimintakyvyn parantamiseksi” (sivu 20).

Selonteossa annettu 8. suositus koskien kansainvälisen oikeuden ja monenvälisen järjestelmän puolustamista ja vahvistamista on ajankohtainen. Suosituksen keskiössä tulee olla uudistettu YK sekä määrätietoinen tuki sen tehtävän onnistumiselle.

YK:n uudistamisen ja tukemisen tulee huomioida sen tuleva rooli nykyisen kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimenpideohjelman jatkon neuvottelemisessa. Globaalit kriisit huomioon ottaen on välttämätöntä, että maiden välillä säilyy sopimus yhteisesti tavoiteltavista tavoitteista, jotka ovat tähänkin mennessä onnistuneesti kirittäneet monia kehityksen askeleita.

3 Kehityspolitiikan murros

Kehityspolitiikka on yksi keino vastata globaalikriiseihin. Sen myötä maat tekevät yhteistyötä ratkaistakseen globaaleja ongelmia, kuten köyhyyttä tai ilmastonmuutoksen haittoja. Ajankohtaisselonteossa painotetaan investomisesta erilaisiin ulkopolitiikan välineisiin

⁷ OECD 9.4.2025 <https://www.oecd.org/en/data/insights/data-explainers/2026/04/a-historic-decline-in-foreign-aid-preliminary-2025-oda-data.html> viitattu 26.4.2026

⁸ Devex 27.4.2026 Exclusive: US threatens to halt UN funding unless conditions met. Verkkoviite: <https://www.devex.com/news/exclusive-us-threatens-to-halt-un-funding-unless-conditions-met-112382> Viitattu 4.5.2026.

⁹ Kts. oikeustieteellinen selvitys presidentti Trumpin hallinnon kv-oikeuden rikkomuksista: Gehring & Rao, julkaisussa Verfassungsblog 24.3.2025 International Law Under Pressure. An Analysis of the First Six Weeks of the 2025 Trump US Administration Verkkoviite: <https://verfassungsblog.de/international-law-violations-trump-administration/> . Viitattu 4.5.2026. Huom. selvitys koskee vain Trumpin hallinnon kuutta ensimmäistä viikkoa.

¹⁰ kts. esim. tasavallan presidentin puhe YK:n yleiskokouksessa 2025: UNRIC – YK:n alueellinen tiedotuskeskus 26.9.2025 Alexander Stubb: ”YK ei heijasta vallan todellisuutta riittävästi”. Verkkoviite <https://unric.org/fi/alexander-stubb-yk-ei-heijasta-vallan-todellisuutta-riittavasti/> viitattu 4.5.2026.

(johtopäätös 1, sivu 23). Tähän tulisi liittää ymmärrys kehitystä ja humanitaarista toimintaa tukevien välineiden merkityksestä. Tilannekuvassa tulisi huomioida tarkemmin, että **kehityspolitiikka on murroksessa**.

Kehitysyhteistyön rahoitusta leikataan maailmalla rajusti. OECD:n kehitysapukomitean (DAC) alustavien tilastojen¹¹ mukaan kehitysyhteistyön rahoitus laski vuonna 2025 historiallisen paljon. OECD/DAC-maiden yhteenlasketut kehitysyhteistyön määrärahat olivat 174,3 miljardia USD, mikä merkitsee 23,1 prosentin laskua verrattuna vuoteen 2024.

Useissa maissa leikkausten lisäksi **kehityspolitiikan sisältö on muuttunut**: OECD-maat korostavat kehitysvaikutusten sijaan tai ohessa yhä useammin hyötyä omalle maalle, esimerkiksi taloussuhteisiin tai turvallisuuteen liittyen. Tämä vie fokusta kehitysyhteistyön päätavoitteesta, joka on äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja kestävä kehityksen tukeminen.

Samalla tarve kehitysyhteistyölle on edelleen korkea. Toiminta on tutkitusti tuloksellista¹². Tarpeiden määrästä kertoo, **humanitaarisen avun tarve on kasvanut viime vuosina ennätyskorkeaksi**¹³. Tilannekuvaa tuo esimerkiksi Pelastakaa lapset -järjestön viime vuoden lopulla julkaisema raportti, jonka mukaan joka viides lapsi elää sota-alueella.¹⁴

Ajankohtaissselonteossa kuvataan rahoitusvajeen aiheuttamaa painetta kansainväliselle järjestelmälle. Siinä olisi ollut syytä käsitellä tarkemmin myös **Suomen omaa roolia** ja erityisesti, miten Suomi vastaa omien rahoitusleikkaustensa aiheuttamiin seurauksiin.

Myös kehitysyhteistyön toimintaympäristöä EU:ssa ei juuri tarkastella. Suomi voisi EU:n puitteissa edistää, että unioni – maailman kehitysyhteistyön suurin rahoittaja yhdessä jäsenmaidensa kanssa – toimeenpanee arvoperustaansa ja edistää esimerkiksi tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä toimia monivuotisessa rahoituskehityksessään¹⁵.

Selonteon mukaan Suomi sitoutuu toimimaan EU:n ”kehittämiseksi globaalisti vahvemமாகsi toimijaksi” ja tunnistaa, että ”EU:n tulee toimia vahvemmin ja strategisemmin arvojensa ja etujensa edistämiseksi muuttuneessa geopoliittisessa ympäristössä.” (sivu 15) Kehitysyhteistyö, globaalin kansalaisyhteiskunnan tilan aktiivinen puolustaminen ja kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten varmistaminen ovat konkreettisia keinoja näiden päämäärien saavuttamiseksi.

4 Demokratian, ihmisoikeuksien ja kansalaisyhteiskunnan ahdinko

Ajankohtaissselonteossa todetaan, että YK-järjestelmän heikkeneminen aiheuttaa kasvavaa painetta, joka näkyy esimerkiksi ihmisoikeuksien ja ilmastopolitiikan alalla sekä naisten ja tyttöjen oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. (2.3.2 sivut 19–20). Ajankohtaissselonteossa ei tuoda

¹¹ OECD 9.4.2025 <https://www.oecd.org/en/data/insights/data-explainers/2026/04/a-historic-decline-in-foreign-aid-preliminary-2025-oda-data.html> viitattu 26.4.2026

¹² Kokoavaa tietoa esimerkiksi UM:n tulosraportista, josta tosin uusin versio on vuodelta 2022. Kts.: <https://um.fi/web/kehityspolitiikan-tulosraportti-2022/> Viitattu 4.5.2026.

¹³ Käy ilmi YK:n humanitaarisen avun koordinoitumistalon OCHAN palvelusta: Humanitarian Action. Verkkoiviite: <https://humanitarianaction.info/> Viitattu 4.5.2026.

¹⁴ Prio 4.11.2025 [Record high: One in five children in conflict zones](https://www.prio.no/en/record-high-one-in-five-children-in-conflict-zones) – Peace Research Institute Oslo (PRIO) viitattu 4.5.2026

¹⁵ IPPF [The EU Multiannual Financial Framework 2028–2034: What It Means for SRHR, Gender Equality, and Civil Society Funding](https://www.ippf.org/en/eu-multiannual-financial-framework-2028-2034-what-it-means-for-srhr-gender-equality-and-civil-society-funding) – IPPF Europe & Central Asia viitattu 4.5.2026

esille demokratian ja kansalaisyhteiskunnan aseman kaventumista. Myöskään ei tuoda esiin vakavaa perusoikeuksien vastaista liikehdintää.

Demokratiaa vahvistava **kansalaisyhteiskunta on joutunut globaalisti ahtaalle**. Vain reilu 3 % maailman väestöstä elää maissa, joissa kansalaisyhteiskunta on vapaa¹⁶. Itsevaltaiset ja epädemokraattiset voimat hakevat yksinkertaisia ratkaisuja monimutkaisiin ongelmiin. Maailmanlaajuisen geopolitiikan valtakamppailussa ihmisoikeudet ovat ahtaalla, ja siksi demokratia tarvitsee puolustajia. Perinteisesti Pohjoismaat ovat yhdessä puolustaneet ja korostaneet kansalaisyhteiskunnan roolia elintärkeänä osana demokratiaa ja hyvinvointivaltiota.

Ajankohtaissselonteossa tuodaan esille, että EU on Suomen tärkein poliittinen yhteisö (2.2.2 sivu 14). Selonteossa olisi voitu käsitellä tarkemmin keinoja, joilla Suomi edistää tavoitteitaan ja arvopohjaansa osana EU:a. Esimerkiksi EU:n monivuotinen rahoituskehys (MFF) neuvotteluissa ei ole vielä viitteitä siitä, että ihmisoikeuksien ja demokratian edistämiseen maailmanlaajuisesti osoitettavaa rahoitusta jatkettaisiin¹⁷. Nämä varat olivat tärkeitä mm. toimille, jotka ratkaisevat konflikteja ennen niiden syntymistä.

Lisätiedot

Ilmari Nalbantoglu, johtaja, vaikuttaminen | 050 317 6693 | ilmari.nalbantoglu@fingo.fi

Essi Lindstedt, asiantuntija, globaali oikeudenmukaisuus | 050 317 6700 | essi.lindstedt@fingo.fi

Johannes Hautaviita, asiantuntija, kansainvälinen politiikka | 050 317 6708

Silla Ristimäki, asiantuntija, globaali oikeudenmukaisuus | 050 317 6702 | silla.ristimaki@fingo.fi

¹⁶ CIVICUS Monitor 2025 <https://civicusmonitor.contentfiles.net/media/documents/GlobalFindings2025.EN.pdf> viitattu 4.5.2026

¹⁷ [The EU's new global Europe pillar: key priorities to watch](#) | ODI: Think change viitattu 4.5.2026

LIITE: Kehitysyhteistyön leikkausten vakavia vaikutuksia

Leikkausten vaikutuksia

OECD:n ennakkotietojen mukaan vuonna 2025 kaikki LDC-maat yhteensä saivat kehitysyhteistyönä tukea 28,1 miljardia dollaria, kun Ukrainaa tuettiin eri maiden ja EU:n toimesta 44,9 miljardilla dollarilla. Ukrainan tukeminen on ymmärrettävää ja tarpeellista, mutta asetelma havainnollistaa kehitysyhteistyön painopisteen voimakasta siirtymää pois kaikkein köyhimmistä ja hauraimmista yhteiskunnista. Leikkaukset uhkaavat suoraan lukemattomien ihmisten tulevaisuutta ja elämää.

Ihmishenkien menetys ja vaikutukset ihmisarvoon

Kansainväliset kehitysrahoituksen leikkaukset ovat johtamassa massiivisiin humanitaarisiin seurauksiin, joista osa on jo nähtävissä, osa vielä toteutumassa:

- **Yhdysvaltain leikkaukset voivat johtaa yli 14 miljoonan ennenaikaiseen kuolemaan**¹⁸ vuoteen 2030 mennessä. Heistä arviolta 4,5 miljoonaa on alle 5-vuotiasta lasta.
- **Britannia ja Ranska ovat tehneet mittavia leikkauksia kehitysyhteistyöhön.** Asiantuntijat mallinsivat, että leikkausten seurauksena tartunnat lisääntyvät ja tautien epidemiat kiihtyvät. Mallinnuksen mukaan 1,4 miljoona ihmisiä tulisi kuolemaan estettävissä oleviin tauteihin.
- **Perhesuunnittelun ja äitiyspalveluiden menetykset** johtavat lisääntyviin turvattomiin abortteihin ja odottavien naisten kuolemiin.

Lapsia jää koulutuksen ulkopuolelle

USAID:n leikkaukset ovat jo vieneet [23 miljoonalta lapselta koulutusmahdollisuuden](#)¹⁹. Iso-Britannian koulutusleikkaukset [vaikuttavat erityisesti kriisialueilla](#)²⁰, kuten Afganistanissa, ja kohdistuvat korostetusti tyttöihin. Suomi, joka on ollut tyttöjen koulutuksen puolestapuhuja, voisi vaikuttaa tämän kehityksen suunnan muuttamiseen.

Ilmastokriisin ratkaisu karkaa käsistä

Eri maiden ilmastorahoituksen leikkaukset heikentävät Pariisin sopimuksen perustaa ja kansainvälistä yhteistyötä. Kehittyvät maat tarvitsevat tuhansia miljardeja ilmastotoimiin, mutta saavat yhä vähemmän tukea, vaikka ilmastokriisin vaikutukset kiihtyvät.

Terveyskriisi: Äitiyskuolleisuus uhkana vastaa pandemiaa

[WHO:n raportti](#)²¹ osoittaa, että raskaana olevien naisten kuolleisuus kasvoi 40 000:lla vuonna 2021 pandemian vuoksi. WHO:n mukaan eri maiden ja toimijoiden kehitysyhteistyön leikkaukset voivat aiheuttaa [pandemiaa vastaavan shokin](#)²² erityisesti konflikti- ja kriisialueilla, joissa terveydenhuolto on jo nyt heikoilla. WHO:n mukaan rahoituksen äkillinen katoaminen

¹⁸ Focus 2030. 30.4.2025 <https://focus2030.org/en/France-reneges-on-its-Official-Development-Assistance-commitments/> . Viitattu 16.4.2026

¹⁹ Oxfam 27.1.2026 <https://www.oxfamamerica.org/explore/issues/making-foreign-aid-work/what-do-trumps-proposed-foreign-aid-cuts-mean/> Viitattu 16.4.2026

²⁰ The Borgen Project 13.12.2024. <https://borgenproject.org/impact-of-uk-foreign-aid-cuts/> Viitattu 16.4.2026.

²¹ WHO 7.4.2025. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240108462> Viitattu 16.4.2026

²² The Guardian 6.4.2025. <https://www.theguardian.com/global-development/2025/apr/06/aid-cuts-pandemic-like-effects-maternal-deaths-childbirth-haemorrhage-pre-eclampsia-malaria-who-warns> Viitattu 16.4.2026

estää maiden kykyä sopeutua ja turvata elintärkeitä palveluita. Seurauksena voi olla taantuma aiemmista edistysaskelista.

Suomi edisti pitkään naisten oikeuksia terveyspalveluihin Afganistanissa, mutta kehitysyhteistyön lakkauttaminen siellä on [johtanut 409 terveysaseman sulkemiseen](#)²³.

Naisten ja tyttöjen oikeudet ovat kriisissä, mutta Suomen tuki heikkenee

Suomen rahoitusleikkaukset vaikuttavat Suomen kykyyn reagoida kriiseihin, ja vaikutukset kohdistuvat juuri niihin naisten ja tyttöjen oikeuksiin, jotka ovat Suomen kehityspolitiikan painopiste. Suomella on tässä tilanteessa mahdollisuus toimia oikeuksien puolustajana.

UN Womenin [vuoden 2024 kyselyssä](#)²⁴ 90 % naisjärjestöistä 44 kriisialueella kertoi kansainvälisten leikkausten heikentäneen järjestöjen toimintamahdollisuuksia. Lähes puolet arveli joutuvansa lopettamaan toimintansa kuuden kuukauden sisällä, mikä uhkaa tuhota vuosikymmenten työn saavutuksia sukupuolten tasa-arvon edistämisessä.

[Esimerkiksi Ukrainassa](#)²⁵:

- 72 % naisjärjestöistä raportoi leikkausten aiheuttavan vakavia häiriöitä työhön
- Yli 60 % on joutunut keskeyttämään sukupuolittuneen väkivallan vastaiset palvelut
- 1/3 järjestöistä voi joutua lopettamaan kokonaan

Massiiviset rahoitusleikkaukset uhkaavat miljoonien naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia ympäri maailmaa. Vuonna 2025 Yhdysvallat vetäytyi suurilta osin seksuaali- ja lisääntymisterveyden kehitysyhteistyöstä, lakkauttaen yli 80 % USAID:n hankkeista ja kaikki perhesuunnitteluohjelmat sekä kaiken rahoituksen UNFPA:lta. [Guttmacher-instituutin mukaan](#)²⁶ 47,6 miljoonaa naista ja paria on jäänyt ilman ehkäisypalveluita, johtaen vuosittain arviolta 17,1 miljoonaa suunnittelemattomaan raskauteen ja 34 000 vältettävissä olevaan äitiyskuolemaan.

Vaikutukset Suomen etuun

Kehityspolitiikka on olennainen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, kuten [Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmasta](#), [Ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta](#)²⁷ sekä [Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta](#)²⁸ ilmenee. Leikkausten myötä Suomi toimii ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaansa vastaan. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko lähtee jo tiivistelmässään siitä että ”Suomi toimii kansainvälisen oikeuden ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi”.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka heikentyy

Jatkuvat leikkaukset uhkaavat hallitusohjelman ja selontekojen toimeenpanoa.

Viranomaisten aika menee leikkausten jälkeen budjetointiin ja uusien suunnitelmien tekemiseen. Asetettuja tavoitteita ei olla saavutettu toivotusti.

²³ Relief Web 1.5.2025. <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-suspended-closed-health-facilities-due-us-government-work-stop-ban-update-29-april-2025> viitattu 16.4.2026

²⁴ UN Women 2025. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2025/05/at-a-breaking-point-the-impact-of-foreign-aid-cuts-on-womens-organizations-in-humanitarian-crises-worldwide> Viitattu 16.4.2026.

²⁵ UN Women 13.5.2025. <https://www.unwomen.org/en/articles/explainer/humanitarian-funding-cuts-threaten-womens-rights-whats-at-stake-and-how-to-help> Viitattu 16.4.2026.

²⁶ Guttmacher 18.2.2025. <https://www.guttmacher.org/2025/02/just-numbers-impact-us-international-family-planning-assistance-2024>. Viitattu 16.4.2026.

²⁷ Valtioneuvosto 2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/f58f2617-f2fc-45d5-a9e4-89bd588b9761/content> Viitattu 16.4.2026.

²⁸ Valtioneuvosto 2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/258eba9e-802e-47d9-8809-b5725ffa51a2/content> Viitattu 16.4.2026.

- Kehityspolitiikka on myös tärkeä osa Suomen taloussuhteita: suurin osa maailman valtioista on kehittyviä maita; noin [85 % maailman ihmisistä asuu niissä](#)²⁹; ja niiden talouskasvu on [keskimäärin nopeampaa kuin vauraiden maiden](#)³⁰. Yksinomaan Afrikan mantereella on 31 maata, joissa bkt:n kasvu on ollut [uusimman käytössä olevan tiedon](#) mukaan yli 4 %. Tällaisiin lukemiin ei juuri päästä Euroopassa tai muissa teollisuusmaissa. Kuvaavaa on myös, että Afrikan väkiluku [tulee kaksinkertaistumaan](#)³¹ vuoteen 2070 mennessä.
- Kehityspolitiikka voi edistää kestäväää kauppaa maailman vahvistuvien talouksien kanssa.
- Hyvät suhteet kehittyviin maihin merkitsevät myös mahdollisuutta Suomen vaikutusvallalle kansainvälisessä politiikassa, koska suurin osa maailman valtioista, ja siten esimerkiksi YK:n jäsenmaista, on kehittyviä maita.
- Kehityspolitiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa, sillä konfliktit syntyvät usein ongelmista, joita voi korjata kehitysyhteistyöllä.

Vaikutukset Suomen kansainvälisiin suhteisiin

Kysymys ei ole vain siitä, kuinka paljon Suomi säästää lyhyellä aikavälillä, vaan millaista roolia Suomi haluaa maailmassa näytellä: vetäytyvää seuraajaa vai vastuullista, yhteistyöhön nojaavaa toimijaa.

- Kehitysyhteistyö vaikuttaa laaja-alaisesti kansainvälisiin suhteisiin aina kaupan sääntelystä teknologiavientiin, kauppasuhteistasuhteisiin ja äänestyskäytökseen kansainvälisissä foorumeissa. Kehitysyhteistyönrahoituksen leikkaukset heikentävät sekä Suomen että globaalin pohjoisen pehmeää vaikutusvaltaa globaaleihin päätöksiin ja maailman tapahtumiin, jolloin avautuu lisää tilaa [Kiinan ja Venäjän kaltaisille toimijoille](#)³².
- [Tutkimus osoittaa](#)³³, että maan imagon huononeminen yhdellä pykälällä kansainvälisessä maineindeksissä voi vähentää vientiä jopa 2 %.
- YK:n kehitysohjelma UNDP:n pääjohtaja Achim Steiner muistuttaa [Financial Timesissa](#)³⁴: "Pandemia osoitti selvästi, kuinka kriiseistä selviäminen edellyttää kykyä toimia yhdessä, vaikka intressit eivät aina olisi yhteneväiset. Yhteinen etu tarjoaa riittävän perustan taloudellisten, turvallisuuspoliittisten ja kehityksellisten riskien hallintaan. Nyt ollaan vetäytymässä juuri tästä kollektiivisesta toimintakyvystä – yhteistyöhön investoimisesta."

Kehityksen ja kaupan yhdistäminen vaikeutuu

Suomen kehityspoliittinen linja korostaa kehityksen ja kaupan tiivistä yhteyttä, joka edellyttää:

- Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja taloudellisen osallistumisen vahvistamista
- Inhimillisen pääoman kasvua koulutuksen kautta
- Ilmastoriskien hallintaa

²⁹ Our World in Data 29.11.2024. <https://ourworldindata.org/data-insights/the-un-projects-that-africas-population-will-double-by-2070> Viitattu 16.4.2026.

³⁰ CIA 4.2.2026. <https://www.cia.gov/stories/story/spotlighting-the-world-factbook-as-we-bid-a-fond-farewell/> Viitattu 16.4.2026.

³¹ Our World in Data 29.11.2024. <https://ourworldindata.org/data-insights/the-un-projects-that-africas-population-will-double-by-2070> Viitattu 16.4.2026.

³² The Interpreter 18.3.2025. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/us-aid-cuts-are-soft-power-surrender-china>. Viitattu 16.4.2026.

³³ Natalie Shaak / Drexel University 1.8.2017. <https://www.lebow.drexel.edu/news/country-s-reputation-really-does-matter#:~:text=BY%20NATALIE%20SHAAK,import%20tariffs%20by%20three%20percent> Viitattu 16.4.2026.

³⁴ Financial Times <https://www.ft.com/content/8230ac2b-9d3d-4d35-9c78-db9665b74236> Viitattu 16.4.2026

- Vakaata ja ennakoitavaa toimintaympäristöä
- Maiden oman julkisen talouden ja tulopohjan vahvistamista
- Infraa taloudelliselle yhteistyölle

Näitä edellytyksiä edistetään kehitysyhteistyöllä. Kehitysyhteistyön leikkaukset – mukaan lukien Suomen tekemät leikkaukset – heikentävät tavoitteiden toteutumista. Tämä puolestaan vaikeuttaa Suomen mahdollisuuksia tukea vakaita kauppakumppanuuksia ja vahingoittaa Suomen mainetta ennakoitavana ja luotettavana teknologian ja osaamisen kumppanina.

Yksityinen sektori ei pysty paikkaamaan kehitysrahoituksen vajetta ilman julkista tukea

Yksityisen sektorin osallistuminen ilmastotoimiin ja kestävä kehityksen edistämiseen globaalisti edellyttää julkisen sektorin toimia riskien jakamiseksi, esimerkiksi ilmastonmuutokseen tai rokotekehitykseen liittyen.

[Oil Change International](#)³⁵ -järjestön raportti osoittaa, että ns. blended finance -mallin tulokset ovat jääneet selvästi odotuksista. Julkisen rahoituksen on oletettu houkuttelevan 4–7 dollaria yksityistä rahoitusta jokaista sijoitettua dollaria kohden, mutta suhde on jäänyt vain **1,12:1:een**. Vuosina 2015–2024 vain **24 % ilmastosiirtymän blended finance -rahoituksesta** oli yksityistä rahaa. Vuosina 2023–2024 vihreään siirtymään käytettiin vain **38 %** siitä 5,7 biljoonasta dollarista, joka olisi tarvittu. Vauraat maat ja Kiina kattoivat 85 % tuosta summasta. Vaikka hallitukset täyttäisivät nykyiset ilmastolupauksensa, alhaisen ja keskitulotason maat (pl. Kiina) saavuttaisivat vain **kaksi kolmasosaa** siitä rahoitustasosta, joka tarvitaan **1,5 asteen ilmastotavoitteen saavuttamiseen**.

³⁵ Oil Change International 23.6.2025. <https://oilchange.org/news/new-data-exposes-private-finance-failure-to-meet-energy-transition-needs/> Viitattu 16.4.2026.